

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Zdánlivé a neplatné manželství

© Zdeňka Králíčková, 2009

PRAMENY

- ZÁKON O RODINĚ
z. č. 94/1963 Sb., ve znění zejména z. č. 91/1998 Sb.
lex specialis

*statusová práva - taxativní výčty - veřejný pořádek -
předoddavkové řízení*

- nelze použít OBČANSKÝ ZÁKONÍK
z. č. 40/1964 Sb.

LITERATURA

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: České rodinné právo. 3. vyd. Brno: MU, 2006.*
- *Hrušáková, M. a kol.: Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.*

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Matrimonium putativum

Zdánlivé nebo-li neexistentní manželství

§ 17a ZOR

- osoby téhož pohlaví (srov. § 1 ZOR)
- fyzické násilí
- nezletilý mladší 16 let
- „nekompetentní“ orgán
- vadná plná moc zástupce
- neregistrovaná církev, resp. církev bez tzv. zvláštního pověření, resp. nikoli pověřená osoba
- chybějící osvědčení, resp. starší 3 měsíců

http://www.mkcr.cz/assets/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/registrace-a-evidence/zvlastni_prava_CNS.doc (stav k 30. 9. 2009)

31 registrovaných církví

zvláštní práva: konání obřadů, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky: 21

Apoštolská církev

Bratrská jednota baptistů

Církev adventistů sedmého dne

Církev bratrská

Církev československá husitská

Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

Církev řeckokatolická

Církev římskokatolická

Českobratrská církev evangelická

Evangelická církev augsburského vyznání v České republice

Evangelická církev metodistická

Federace židovských obcí v České republice

Jednota bratrská Křesťanské sbory

Luterská evangelická církev a.v. v České republice

Náboženská společnost českých unitářů

Náboženská společnost Svědkové Jehovovi

Novoapoštolská církev v České republice

Pravoslavná církev v českých zemích

Slezská církev evangelická augsburského vyznání

Starokatolická církev v České republice

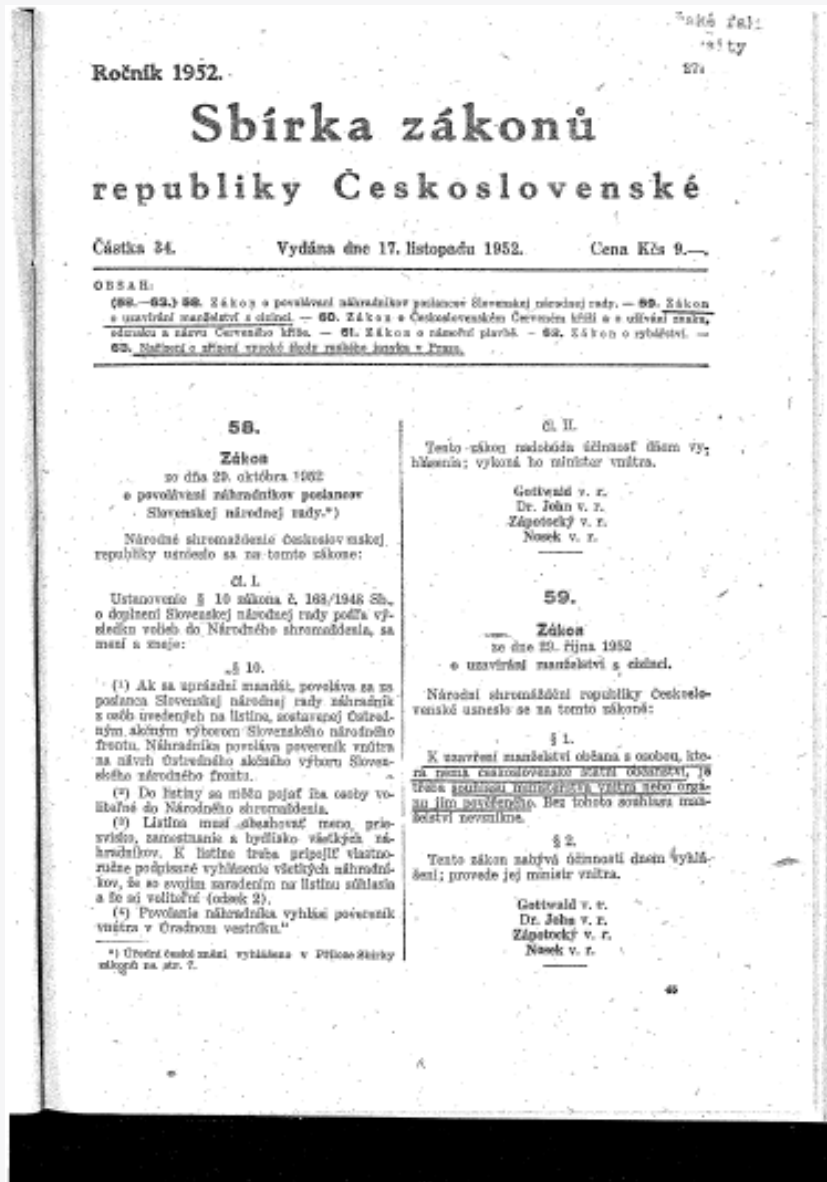

Důsledky zdánlivého manželství

- nebylo, není, nebude
  - jak v rovině statusové (svobodný/svobodná, neuplatní se I. domněnka otcovství)
  - tak majetkové (žádné SJM, společný nájem bytu manžely *ex lege* apod.)
  - nelze konvalidovat

HISTORIE

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Matrimonium nullum

Neplatné manželství

NEPLATNOST DLE ZÁKONA O RODINĚ (podmíněná
soudním rozhodnutím PM)

NIKOLI DLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU
(absolutní: ex lege, ex offio, ex tunc;
relativní: dovolání se, konvalidace

40a OZ)

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Jindřichově Hradci rozhodl samosoudkyně JUDr.
Janou Pošvářovou v právní věci navrhovatelky bytem Jindřichův Hradec,
proti odpůrci bytem Jindřichův Hradec, o rozvod manželství, - takto:

Návrh na rozvod manželství navrhovatelky odpůrce uzavřeného dne 27. 2. 1998 u Obecního úřadu ve Stráži nad Nežárkou, se zamítá.

Účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Rízení o rozvod manželství výše uvedených účastníků bylo zahájeno u Okresního soudu v Jindřichově Hradci dne 13. 9. 1999. Navrhovatelka uvedla, že zpočátku bylo manželství spofádané, rozhodli se, že budou vydělávat peníze, poté si založí rodinu. Toto rozhodnutí vedlo k hlubokému rozvratu manželství. V lednu 1999 odpůrce opustil společnou domácnost a žije u svých rodičů.

Odpůrce se k návrhu na rozvod manželství připojil.

Z oddacího listu soud zjistil, že do manželství účastníci vstoupili dne 27. 2. 1998 před Obecním úřadem ve Stráži nad Nežárkou, navrhovatelka do manželství vstupovala jako svobodná, odpůrce jako rozvedený. Každý z účastníků si ponechal své příjmení.

Navrhovatelka jako účastnice řízení vypověděla, že známost trvala od podzimu 1995. V roce 1996 se k odpůrci nastěhovala,

(K. 1. 19 - rozvod)

Číslo jednací: 4C 660/99-10

Právní věc
Právní věc
Právní věc

neudělili s cílem vytvořit harmonické, pevné a trvalé životní společenství, ale s cílem zajistit účinky uvedené v § 704 odst. 1 o. z., tedy vznik společného nájmu bytu č. 2 v domě čp. 583/III na sídlišti Vajgar v Jindřichově Hradci. Právo nájmu bytu svědčilo původně odpůrci Pavlu Hanušovi a jeho bývalé manželce. Dle čestného prohlášení ze dne 7. 2. 1996 odpůrce přihlásil k pobytu v tomto domě a tím, že jde o sestřenicí. V době bydlení nadále vylučně, nikoliv odpůrce, který, jak bylo zjištěno, bydlel u své bývalé manželky ve Věselově čp. 41, okres Rakovník. Za této situace vlastník bytu Město Jindřichův Hradec dále odpůrci vypověď z nájmu bytu, neboť byt bez vážných důvodů neužívá a pronajímá jej. Za této situace účastníci uzavřeli sňatek s cílem vzniku práva společného nájmu bytu.

Dle § 39 o. z. neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu, nebo jej obchází, a nebo se přiči dobrým mravům. Sňatek, který účastníci uzavřeli s účelem výše uvedeným, odporuje ustanovení § 1 zákona o rodině, přiči se dobrým mravům. Z uvedeného soud dovozuje, že manželství účastníků je neplatné. S ohledem na to, že manželství je neplatné, nemohlo ve smyslu § 24 zákona o rodině dojít k jeho rozvodu. Dle nároku soudu je na účastnicích dosáhat se neplatnosti manželství.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle § 144 věta první o.s.f.

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích prostřednictvím soudu podepsaného, ve dvou stejnopisech.

V Jindřichově Hradci dne 14. 1. 2000

Za správnost vyhotovení:
Kynčlová Eva

JUDr. Jana Pošvářová, v.r.
soudkyně

4 C 660/99

6 Co 1334/2000 - 27

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Antonína Trpěse a soudce JUDr. Jaroslavy Šitkovéové a JUDr. Jany Prokopové v právní věci navrhovatelky [redacted], bytem Jindřichův Hradec, sídliště Vajgar 583/III proti odpůrci [redacted], bytem Jindřichův Hradec, sídliště Vajgar 583/III o rozvod manželství, o odvolání navrhovatelky proti rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 14.1.2000 č.j. 4 C 660/99-10, t a k t o :

Rozsudek soudu prvního stupně se mění takto:

Manželství mezi navrhovatelkou [redacted] a odpůrcem [redacted] uzavřené dne 27.2.1998 u Obecního úřadu ve Stráži nad Nežárkou se, r o z v á d í .

Účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění :

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl návrh na rozvod manželství navrhovatelky [redacted] a odpůrcem [redacted] uzavřeného dne 27.2.1998 u Obecního úřadu ve Stráži nad Nežárkou. O nákladech řízení rozhodl tak, že účastníci nemají

13810-2000-00000

www.mps.ceska-republika.cz

- 2 -

6 Co 1334/2000 - 28

právo na náhradu nákladů řízení. Soud nezkoumal, zda je návrh důvodný ve smyslu příslušných ustanovení zákona o rodině, neboť vycházel z toho, že manželství účastníků je neplatné ve smyslu § 39 o.z., neboť sátek, který účastníci uzavřeli, odporuje ustanovení § 1 zák. o rodině, přiči se dobrým mravům. K tomuto názoru dospěl soud na základě výsledků řízení u Okresního soudu v Jindřichově Hradci, spisové zn. 4 C 496/97, týkajícího se navrhovatele Města Jindřichův Hradec proti odpůrci Pavlu [redacted] o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, kde řešil jako předběžnou otázku, otázku platnosti právního úkonu sátku odpůrci Pavla P. [redacted] s s Evou [redacted]. Dospěl tak k závěru, že sátek nesměřoval k založení vztahu ve smyslu § 18 zák. o rodině, ale jeho cílem bylo zajistit účinky uvedené v § 704 odst. 1 o.z., tedy vznik společného nájmu bytu manželů, což znamená, že tento úkon odporuje zákonu, obchází jej a přiči se dobrým mravům. Rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 26.5.1998 č.j. 4 C 496/97-78, v kterém byla šlelena tato předběžná otázka, nabyl právní moci dne 28.7.1998. Dle názoru soudu je na účastnících donášat se neplatnosti manželství.

Proti rozsudku soudu prvního stupně, který soud zamítl návrh na rozvod manželství, podala navrhovatelka včas odvolání. S právní kvalifikací soudu nesusouhlasí, neboť dle jejího názoru odporuje právním předpisům, je sice pravdou, že zákon o rodině připouští přiměřené použití občanského zákoníku, avšak tato přiměřenost spočívá pouze v takové aplikaci, která umožňuje využití ustanovení občanského zákoníku, pokud zákon o rodině určitou otázku neupravuje samostatně a úplně jako lex specialis. Zákon o rodině taxativně vypočítává důvody [redacted] v § 11 a do doby než je soudem manželství prohlášeno za neplatné, na ně pohlíží jako neplatné. V jiných případech se neplatnosti manželství dovolávat a tudíž právní názor soudu, podle něhož odkazuje účastníky donášat se neplatnosti manželství je právně vadný. Navrhovatelka popírá, že by bylo cílem účastníků při uzavření manželství, aby získali společný byt. S odpůrcem měla známost již od roku 1995 od podzimu, v únoru 1996 se k němu přistěhovala, takže přinejmenším po dobu víc než tři let žili ve společné domácnosti a poté došlo k uzavření manželství. V té době mezi nimi nebylo žádných problémů a teprve později nastaly konflikty. [redacted] odpůrcem začal být nemesec a odpůrcem stále častěji začal jezdit domů k rodičům [redacted] nedával peníze. Později se oba dohodli na tom, že se rozvedou a navrhovatelka se tedy donáší tzv. zkráceného rozvodu, neboť mezi účastníky došlo k veškerým dohodám i k dohodě týkající se majetkových vztahů. S odpůrcem již více jak rok a půl spolu nežijí a on si také odstěhoval všechny věci. Navrhuje tedy, aby rozsudek soudu prvního stupně byl buď změněn tak, že návrhu bude vyhověno, nebo zrušen.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně postupem podle § 212 odst. 1 a 2 o.s.p. a dospěl k závěru [redacted] je důvodné. Ze smlouvy o vypořádání [redacted]

§ 11 - 15 ZOR

■ sňatečný věk (§ 13 ZOR)

- 18 let
- 16 let, s povolením soudu

i bez povolení soudu
manželství vznikne

ex offa prohlášení za
neplatné

možná konvalidace

■ překážky manželství

- bigamie (§ 11 ZOR)
- příbuzenství (§ 12 ZOR)
- duševní porucha/
nesvéprávnost (§ 14 ZOR)

- omezení, s povolením
soudu

bez povolení soudu manželství vznikne
jen na návrh prohlášení za neplatné

- zbavení - nelze povolit
bez povolení soudu manželství vznikne
ex offa prohlášení za neplatné

■ vady § 15a ZOR

- bezprávná výhrůžka
- omyl týkající se totožnosti jednoho ze snoubenců nebo povahy právního úkonu uzavření manželství

manželství vznikne,
na návrh lze prohlásit za
neplatné,
prekluze: 1 rok

■ NENÍ RELEVANTNÍ:

- např. nezletilý nebo nesvéprávný svědek

§ 17 ZOR

Důsledky prohlášení manželství za neplatné: PM

■ STATUSOVÉ

odst. 1

„manželství se považuje za neuzavřené“

ex tunc

status: svobodný/svobodná

■ VE VĚCI SPOLEČNÝCH DĚTÍ A MAJETKOVÉ

odst. 2

jako po rozvodu manželství